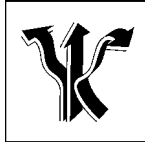
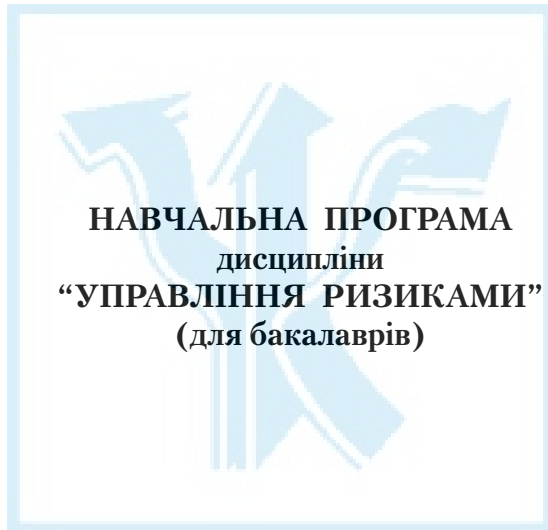

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування *П. В. Сацьким*

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування УВКІ МАУП
(протокол № 24 від 28.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Сацький П. В. Навчальна програма дисципліни “Управління ризиками”
(для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Управління ризиками”, теми контрольних робіт, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Управління ризиками” є однією з дисциплін, яка створює основну базу знань, необхідну для ефективної діяльності фахівців у державному управлінні та місцевому самоврядуванні, а також господарюючих організаціях різних галузей. Актуальність курсу пояснюється ризиконебезпекою діяльності комерційного спрямування і управлінського спрямування в державних і комунальних установах. Майбутні фахівці управлінських спеціальностей потребують умінь передбачати, виявляти і управляти ризиковими ситуаціями з метою мінімувати їх негативні наслідки.

Мета курсу – глибоке вивчення ризиконебезпечних ситуацій у комерційній та управлінській діяльності, набуття вмінь і навичок оперативного управління ними.

Розглядаються і вивчаються різноманітні теоретичні й практичні підходи до ризиконебезпечних ситуацій на різноманітних етапах господарської й управлінської діяльності. Зокрема, до виявлення ризиконебезпечних ситуацій, класифікувати їх під час здійснення управлінських обов’язків.

Вивчення курсу дає змогу студентам

знати:

- які ознаки є свідченням ризиконебезпечної ситуації в управлінні;
- принципи, за якими слід класифікувати ризики і ризиконебезпечні ситуації заради пошуку найоптимальнішого шляху їх уникнення, профілактики або ліквідації наслідків;
- яким чином слід враховувати ризиконебезпечні ситуації у процесі планування діяльності (складання бізнес-плану, фінансового плану);
- місце і роль ризик-менеджера у структурі й діяльності управлінської або господарюючої структури;

уміти:

- оцінювати ситуації у процесі управління або плани на їх ризиконебезпечність;
- застосовувати технології, які дозволять діагностувати і уникати ризиконебезпечних ситуацій;

- планувати й проводити роботу із колективом для створення надійної атмосфери заради виявлення прогнозованих й непрогнозованих ризиків;
- організовувати та проводити ділові ігри для відпрацювання командної роботи організації щодо виявлення ризиків й виховувати моральну обстановку готовності долати ризики та їх наслідки.

Отже, програма дисципліни “Управління ризиками” спрямована на те, щоб дати студентам, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій”, знання теоретичних основ дисципліни та застосування здобутих знань та навичок на практиці.

При викладанні дисципліни “Управління ризиками” використовуються найсучасніші інтерактивні методики.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни
1	Основні поняття дисципліни
2	Підходи до класифікації ризиків
3	Особливості ризиків у різних сферах діяльності
4	Технології оцінки небезпеки ризиків
	Змістовий модуль II. Підходи і технології виявлення ризику та ризиконебезпечних ситуацій
5	Характерні ознаки ризиконебезпечної ситуації
6	Прогнозовані й непрогнозовані ризики
7	Форс-мажорні ситуації, їх види
8	Корпоративна культура і діагностика ризиків
	Змістовий модуль III. Врахування ризиків при проектуванні
9	Передбачення ризиків у бізнес-плані
10	Профілактика непрогнозованих ризиків

1	2
11	Ризики і складання фінансового плану. Фонд непередбачуваних витрат
12	Стратегічне прогнозування ризиків
13	Змістовий модуль IV. Ризик-менеджмент Штатна структура організації й ризик-менеджмент
14	Страховання ризиків за рахунок зовнішніх і внутрішніх резервів, оптимальний баланс
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Основні поняття дисципліни

Визначення понять “ризик” і “ризик-менеджмент”. Об’єкт і предмет вивчення. Мета дисципліни. Природа ризиків. Ризик як постійна категорія в діяльності людини. Функції ризик-менеджера в організаційній структурі та його значення. Принципи розмежування обов’язків ризик-менеджера та інших функціональних одиниць в управлінській і господарюючій організації.

Література [1; 2; 17; 23; 25; 26; 29]

Тема 2. Підходи до класифікації ризиків

Ризик-менеджмент і вироблення підходів до класифікації ризиків. Підходи до класифікації ризиків у західних і пострадянських теоріях. Особливості класифікації ризиків у різних галузях управлінської та господарської діяльності. Ризики довгострокові й короткострокові, класифікація за принципами їх виявлення. Класифікація ризиків за прогнозованістю і наслідками.

Література [3; 4; 6; 23; 25]

Тема 3. Особливості ризиків у різних сферах діяльності

Ризики у кредитно-фінансовій діяльності. Особливості ризиків у торговому менеджменті. Організація виробництва, формування ви-

робничих відносин та проблема ризиків. Ризикологія муніципального і державного управління. Впровадження інновацій і ризику. Ризики у кадровому менеджменті.

Література [3; 25; 26; 29]

Тема 4. Технології оцінки небезпеки ризиків

Ризики поточної роботи організаційної структури та оцінка їх сумарного впливу на ефективність роботи. Приховані ризики і оцінка їх небезпеки. “Людський фактор” та ризики, пов’язані з ним, порівняння із ризиками іншого походження. Оцінка небезпек ризиків у поточній і довгостроковій перспективі.

Література [3; 17; 23; 25; 26]

Змістовий модуль II. Підходи і технології виявлення ризику та ризиконебезпечних ситуацій

Тема 5. Характерні ознаки ризиконебезпечної ситуації

Ризиконебезпеки в кадровій політиці. Визначення ступеня відповідальності кадрів різного рівня поставленим функціональним завданням. Особливості ознак ризиконебезпечної ситуації у торговому і фінансовому менеджменті. Ризиконебезпека інституційної структури господарюючої або управлінської організації. Небезпеки ризиків нормативного походження.

Література [1; 9; 23; 24]

Тема 6. Прогнозовані й непрогнозовані ризики

Характерні відмінності прогнозованих і непрогнозованих ризиків. Технології та шляхи заміщення непрогнозованих ризиків прогнозованими. Моделювання ситуацій та ділові ігри у виявленні непрогнозованих ризиків і пошуки шляхів подолання прогнозованих. Інструктаж первинний і поточний у запобіганні кадрових прогнозованих ризиків. Поточна звітність та її організація як фактор виявлення непрогнозованих ризиків.

Література [1; 9; 23; 24]

Тема 7. Форс-мажорні ситуації, їх види

Поняття форс-мажорної ситуації. Нормативне забезпечення форс-мажору в ділових відносинах. Форс-мажорна ситуація як фактор стримування ділової активності. Політичні й інституційні ризики державної політичної системи і створювані ними форс-мажорні обставини. Форс-мажорні ситуації, спричинені природними факторами, економічною та міжнародною ситуацією. Особливості ризик-менеджменту в форс-мажорних обставинах.

Література [1; 23; 24; 27]

Тема 8. Корпоративна культура і діагностика ризиків

Корпоративна культура як вагомий чинник формування злагодженої ділової команди. Командне взаєморозуміння — вагома передумова діагностики, профілактики і подолання наслідків ризику. Побудова механізму адекватного діалогу між начальниками й підлеглими заради профілактики кадрових ризиків. Мікрогрупи в колективі й неформальні лідери як фактори ризику. Зміцнення корпоративної культури заради економії на кадровому та інших видах ризик-менеджменту.

Література [1; 9; 27]

Змістовий модуль III. Врахування ризиків при проектуванні

Тема 9. Передбачення ризиків у бізнес-плані

Структура бізнес-плану і місце факторів ризику в ньому. Теоретичне і практичне передбачення ризиків. Проблема формування команди авторів бізнес-плану і передбачуваність ризиків у ньому. Ризики у фінансовій, організаційній та технічній частині бізнес-плану. Ризики у процесі кореляції складових бізнес-плану. Практичний менеджersький досвід авторів бізнес-плану і ризики у його реалізації.

Література [5; 18; 19; 22]

Тема 10. Профілактика непрогнозованих ризиків

Теоретичне та інституційне забезпечення профілактики непрогнозованих ризиків у діяльності організаційної структури. Фактор організаційної гнучкості структури у запобіганні непрогнозованим

ризикам. Ефективне інформаційне забезпечення та обіг інформації в організаційній структурі – ефективний спосіб профілактики ризиків.

Література [2; 5; 18; 19; 28]

Тема 11. Ризики і складання фінансового плану. Фонд непередбачуваних витрат

Короткострокові та довгострокові фінансові плани і особливості ризиків при їх складанні та реалізації. Поняття фонду непередбачених витрат, його функції, структура. Вироблення режиму функціонування фонду і джерела його наповнення.

Література [1; 22; 24; 28]

Тема 12. Стратегічне прогнозування ризиків

Загальне поняття стратегічного ризику. Стратегічні ризики фінансового характеру. Кадрові кризи (фізичне і моральне старіння кадрів). Поняття стратегії запобігання й уникання ризиків.

Література [5; 22; 18; 19]

Змістовий модуль IV. Ризик-менеджмент

Тема 13. Штатна структура організації й ризик-менеджмент

Менеджмент з організаційних питань і ризик-менеджмент. Повноваження ризик-менеджера за різних обставин. Оптимальна модель співробітництва структурних підрозділів організації та із суміжними організаціями й пов'язані з тим ризики. Відповідальність за виникнення і наслідки ризик-ситуацій.

Література [10–12; 18]

Тема 14. Страхування ризиків за рахунок зовнішніх і внутрішніх резервів, оптимальний баланс

Теорія страхування. Види страхування. Внутрішні та зовнішні резерви для страхування. Виявлення потреби страхування ситуації із залученням зовнішніх резервів. Незастраховані ризики і їх небез-

пека. Особливості ризиків у страховому бізнесі. Оптимізація співвідношення внутрішніх та зовнішніх резервів для страхування ризиків, безпеки у разі виникнення дисбалансу.

Література [1; 10–12; 14]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Поняття “ризик”.
2. Предмет науки ризикології.
3. Новітні підходи до класифікації ризиків.
4. Природа і джерела ризиків та ризиконебезпечних ситуацій у життєдіяльності людини.
5. Функції та обов’язки ризик-менеджера в організації.
6. Підходи до класифікації ризиків.
7. Особливості класифікації ризиконебезпечних ситуацій у комерційній діяльності.
8. Ризики у фінансовій сфері.
9. Ознаки ризиків довгострокової і короткострокової перспективи.
10. Ризики у здійсненні кадрової політики.
11. Торговий та фінансовий менеджмент і ризиконебезпечні ситуації.
12. Організація виробництва та ризики.
13. Підходи до оцінки ризиків і їх наслідків.
14. “Людський фактор” та пов’язані з ним ризики.
15. Методики зведення до мінімуму наслідків від непрогнозованих ризиків.
16. Поняття і сутність форс-мажорної ситуації.
17. Характеристика форс-мажорів різного походження і політика їх попередження.
18. Корпоративна етика і побудова оптимальної організаційної структури.
19. Норми корпоративної культури та подолання ризиків.
20. Складання бізнес-плану і передбачення ризиконебезпечних ситуацій.
21. Фонд непередбачуваних витрат: характеристика і призначення.
22. Структура фонду непередбачуваних витрат, його функції, використання коштів.
23. Розробка стратегії організації й прогнозування ризиків.

24. Ризики у стратегічній перспективі та особливості управління ними.
25. Страхування ризиків: механізми і підходи.
26. Особливості ризиків у страховому бізнесі та механізми їх передбачення й подолання наслідків.
27. Організація ділових ігор, їх значення та ступінь ефективності у подоланні ризиків.
28. Підходи до формування правил ділових ігор та моделювання ситуацій.
29. Незастраховані ризики та їх небезпека, оцінка наслідків.
30. Зведення оптимального балансу внутрішніх та зовнішніх резервів для страхування ризиконебезпечних ситуацій.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми — довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених аркушах паперу формату А4. На титульній сторінці вказуються: назва дисципліни (“Страхування ризиків”); прізвище, ім’я, по батькові студента, домашня адреса; номер групи. Контрольна робота має містити план і список літератури. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис студента. Роботу необхідно здати в наукову частину в установлений термін.

До заліку чи іспиту студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Які є визначення поняття “ризик”?
2. Розкрийте сутність поняття “ризик” в управлінні, веденні господарської діяльності.
3. Покажіть місце ризикології у системі управлінських дисциплін.
4. Предмет і завдання ризикології.
5. Охарактеризуйте роль і місце ризик-менеджера в організаційно-штатній структурі комерційної організації.
6. Вкажіть, за якими критеріями слід розмежовувати обов’язки ризик-менеджера і керівника.

7. Яким чином прораховувати ризиконебезпечні ситуації, починаючи власну справу?
8. Охарактеризуйте ризиконебезпечні ситуації у вашому житті. Порівняйте їх природу та походження із ситуаціями в управлінні організацією.
9. Дайте визначення поняття “корпоративна культура”.
10. Чому немає можливості цілковито уникнути ризиків у різноманітних сферах діяльності людини?
11. Вкажіть підходи до визначення ризиконебезпечної ситуації.
12. Як слід будувати відносини між начальниками й підлеглими для успішного виявлення й подолання ризиконебезпечних ситуацій?
13. Діагностика ризиків. Дайте визначення поняття.
14. Чи можливо заміщувати непрогнозовані ризики прогнозованими?
15. За якими ознаками слід розрізняти прогнозовані й непрогнозовані ризики?
16. Підходи до класифікації ризиків. Запропонуйте свої.
17. Покажіть особливості класифікації ризиконебезпечних ситуацій за прогнозованими наслідками.
18. Дайте визначення поняття “форс-мажорна обставина”.
19. Висвітліть “форс-мажорні обставини” нормативного походження і механізми їх уникнення.
20. Дайте визначення поняття “людський фактор”, які ризиконебезпечні ситуації пов’язані з ним.
21. Які ризики несе в собі “неформальне лідерство” в колективі?
22. Виділіть мікрогрупи в колективі та управління ними з метою діагностики та профілактики ризиконебезпечних ситуацій.
23. Покажіть методики уникання ризиконебезпечних ситуацій, аналізуючи відповідність кадрів функціональним завданням.
24. Які найпоширеніші принципи організації ділової гри для виявлення ризиків?
25. Запропонуйте власний сценарій ділової гри для передбачення і подолання ризиконебезпечної ситуації із особистого досвіду.
26. Розкрийте значення ігротехніки в подоланні ризиконебезпечних ситуацій.
27. Ігротехніка та моделювання, їх ефективність у передбаченні й профілактиці ризиків.

28. Теорія раціональних винаходів і ризикологія. Дайте оцінку ефективності.
29. Що таке профілактика ризиків?
30. Чи вважаєте ви ефективною профілактику ризиконебезпечних ситуацій в управлінні організацією?
31. Охарактеризуйте ризиконебезпечні ситуації у муніципальному управлінні.
32. Які ви можете запропонувати підходи до формування авторського колективу бізнес-плану, аби уникнути ризиків у процесі його складання?
33. Розкрийте сутність фінансових ризиків, які можливо передбачити у бізнес-плані.
34. Дайте визначення поняття “фонд непередбачуваних витрат”: його розмір, структура і призначення.
35. Вкажіть основні джерела наповнення “фонду непередбачуваних витрат”.
36. Які страхові механізми на випадок ризиконебезпечної ситуації можна передбачити в бізнес-плані заради її подолання?
37. У чому полягають ризики при здійсненні кадрової політики?
38. Висвітліть характерні особливості кадрової політики в торгівлі й в процесі організації виробництва та ризикології.
39. Охарактеризуйте ризики у фінансовій сфері та механізми їх подолання.
40. Яким ризикам слід запобігати при наданні кредиту фінансовою установою?
41. Вкажіть механізми отримання кредиту та пов'язані з тим ризики.
42. Державне і муніципальне управління та ризикологія. Дайте визначення понять.
43. У чому полягає прогнозування ризиків у здійсненні функцій політичного менеджера?
44. Яким чином слід виявляти потребу посади ризик-менеджера у штаті організації?
45. Покажіть основні якості професійного ризик-менеджера.
46. Дайте визначення зовнішніх і внутрішніх джерел страхування ризиконебезпечних ситуацій.
47. За яких умов доцільно залучати зовнішні джерела страхування ризиконебезпечних ситуацій?

48. Як можна підвести баланс співвідношення внутрішніх й зовнішніх джерел страхування ризиків?
49. Розкрийте ризики при впровадженні нових методів управління.
50. Ризики у здійсненні інноваційної політики. Яким чином їх можна уникнути?
51. За яких умов ризики є ефективними в управлінні й необхідними?
52. Дайте оцінку відповідальності за виникнення ризиконебезпечної ситуації та вкажіть шляхи її подолання.
53. Як ви оцінюєте діяльність ризик-менеджера за ситуації неможливості страхування ризиконебезпечної ситуації?
54. Які методики прорахування наслідків непрогнозованих ризиків?
55. Охарактеризуйте структуру бізнес-плану та ризики, пов'язані з її неоптимальністю.
56. Яким чином керівникові слід виявляти ділові якості ризик-менеджера?
57. Проаналізуйте психологічне тестування як метод виявлення готовності до ризиків та роботи із подолання їх наслідків.
58. Традиції в колективі та ризик-менеджмент, проблема сумісності. На що вони впливають?
59. Дайте оцінку ризикам при розподілі функцій в організації та покажіть можливість їх уникнення.
60. Зробіть систематизацію досвіду управління ризиками та його місце у ризик-менеджменті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Вітлінський В. В., Наконечний С. І.* Ризик у менеджменті. — К.: Борисфен-М, 1996. — 336 с.
2. *Вітлінський В. В.* Моделювання економіки. — К.: КНЕУ, 2003. — 408 с.
3. *Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І.* Ризикологія в економіці та підприємстві: Моногр. — К.: КНЕУ, 2004. — 480 с.
4. *Вітлінський В. В., Верченко П. І., Наконечний Я. С., Сігал А. В.* Економічний ризик: ігрові моделі: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2002. — 446 с.

5. Вітлінський В. В., Пернарівський О. В., Наконечний Я. С., Великоіваненко Г. І. Кредитний ризик комерційного банку: Навч. посіб. (реком. МОН України). — К.: Знання, 2000. — 226 с.
6. Арсеньев Ю. Н., Давыдова Т. Ю., Давыдов И. Н., Шлапаков И. М. Основы теории безопасности и рискологии. — М.: Высш. шк., 1999.
7. Архипов В. М., Верховская О. Р. Предпринимательские стратегии Учеб. пособие. — СПб.: Изд-во СПбГУЭиФ, 2002.
8. Ахундов В. М., Соболев А. И. Финансовый риск. — М.: Изд-во МСХА, 2000.
9. Багиева М. Н. Концептуальные основы анализа и оценки рисков предприятия: Учеб. пособие / Под ред. Д. В. Соколова. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2001.
10. Юкаева В. С. Управленческие решения. — М.: Издат. дом “Дашков и К”, 1999.
11. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент. — М.: Финансы и статистика, 1996.
12. Большов А. В., Хайруллина А. Д. Риск-менеджмент. — Казань: Изд-во КФЭИ, 1999.
13. Буренина Г. А. Стратегический анализ рисков промышленного предприятия. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.
14. Бузерьев В. В., Васильев В. Д., Зубарев А. А. Выбор инвестиционных решений и проектов. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.
15. Быкова Н. И. Предпринимательский риск. Препринт. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2001.
16. Быкова Н. И. Управление рисками при финансировании предприятий. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2000.
17. Владимиров В. А., Воробьев Ю. Л., Салов С. С. Управление риском: Риск. Устойчивое развитие. Синергетика. — М.: Наука, 2000.
18. Виленский П. Л. Как рассчитать эффективность инвестиционного проекта: Расчет с комментариями. — М.: Ин-т пром. развития (Информэлектро), 1996.
19. Глазунов В. Н. Финансовый анализ и оценка риска реальных инвестиций. — М.: Финстатинформ, 1997.
20. Глуценко В. В. Управление рисками. Страхование. — Железнодорожный (Моск. обл.): Крылья, 1999.
21. Гранатуров В. М. Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения. — М.: Дело и сервис, 1999.

22. *Грачева М. В.* Анализ проектных рисков: Учеб. пособие. — М.: ЗАО “Финстатинформ”, 1999.
23. *Двас Г. В.* Методологические основы применения методов теории надежности для управления рисками при осуществлении экономических проектов. — СПб.: Вести, 1998.
24. *Дубров А. М., Лагоша Б. А., Хрусталева Е. Ю., Барановская Т. П.* Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе. — М.: Финансы и статистика, 1999.
25. *Качалов Р. М.* Управление хозяйственным риском на предприятиях: Ч. 2. — М.: ЦЭМИ, 1999.
26. *Первозванский А. А.* Финансовый рынок: расчет и риск. — М.: ЮНИТИ; Банки и биржи, 1998.
27. *Попова Г. В.* Руководитель в условиях экономического риска и кризиса. — Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 1997.
28. *Трифонов С. В.* Модель оптимизации цены риска при обосновании реальных инвестиций. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.
29. *Тэйман Л. Н.* Риски в экономике: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.

Додаткова

30. *Бирман Г., Шмидт С.* Экономический анализ инвестиционных проектов. — М.: ЮНИТИ; Банки и биржи, 1997.
31. *Брейли Р., Майерс С.* Принципы корпоративных финансов. — М.: Олимп-Бизнес: Тройка Диалог, 1997.
32. *Волков И. М., Грачева М. В.* Проектный анализ. — М.: ЮНИТИ; Банки и биржи, 1998.
33. *Десятеренко В. Н.* Оценка эффективности инвестиционных проектов. — М.: Экспертное бюро-М, 1997.
34. *Катасонов В. Ю., Морозов Д. С.* Проектное финансирование: организация, управление риском, страхование. — М.: Анкил, 2000.
35. *Козлов А. П.* Формы управления рисками в деятельности предприятия. — М.: Диалог-МГУ, 1999.
36. *Колосов А. В., Агапов Н. Н.* Эколого-экономические оценки риска и устойчивого развития. — М.: Изд-во Рос. экон. наук, 1999.
37. *Ковалев В. В.* Методы оценки инвестиционных проектов. — М.: Финансы и статистика, 1999.

38. *Комаров А. Г., Смирнов В. А., Ткаченко Е. А.* Инвестиционное проектирование: Учеб. пособие. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1998.
39. *Лапуста М. Г., Шаршукова Л. Г.* Риски в предпринимательской деятельности. — М.: ИНФРА-М, 1998.
40. *Лукаевич И. Я.* Анализ финансовых операций. Методы, модели, техника вычислений. — М.: Финансы; ЮНИТИ, 1998.
41. *Мельников А. В.* Риск-менеджмент: Стохастический анализ рисков в экономике финансов и страхования. — М.: Анкил, 2001.
42. *Методические рекомендации по оценке эффективности инвестиционных проектов.* — М.: ОАО “НПО” Изд-во “Экономика”, 2000.
43. *Методические рекомендации по оценке эффективности инвестиционных проектов и их отбору для финансирования.* — М.: Теринвест, 1994.
44. *Милгром Пол, Робертс Дж.* Экономика, организация и менеджмент. — СПб.: Экон. шк., 1999. — Т. 2.
45. *Миэринь Л. А.* Основы рискологии: Учеб. пособие. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1998.
46. *Моделирование* экономической динамики: риск, оптимизация, прогнозирование / Под ред. Р. М. Нижегородцева. — М.: Диалог-МГУ, 1997.
47. *Морозов Д. С.* Проектное финансирование: управление риском и страхование / Под ред. проф. В. Ю. Катасонова. — М.: Анкил, 1999.
48. *Прокудина Л. Л.* Оценка эффективности и инвестиционной привлекательности региональных рискованных проектов. — Новосибирск, 1998. — Т. 3.
49. *Риск-анализ* инвестиционного проекта: Учеб. пособие / Под ред. М. В. Грачевой. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001.
50. *Рогов М. А.* Риск-менеджмент. — М.: Финансы и статистика, 2001.
51. *Рогова Е. М., Ткаченко Е. А., Шевченко С. Ю.* Управление рисками инновационных инвестиционных проектов: Учеб. пособие. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2001.
52. *Рыночное* хозяйствование и риски / Под ред. В. Н. Архангельский, Г. В. Горланов, В. К. Гуртов. — СПб.: Наука, 2000.
53. *Савинская Н. А., Багиева М. Н.* Риски и устойчивость предприятий. — СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.

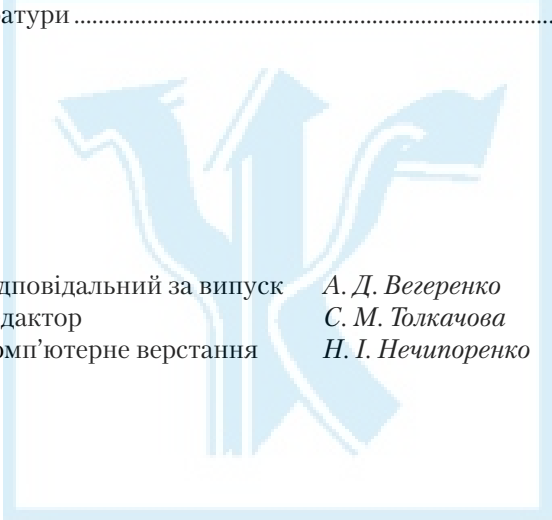

54. *Сапаров А. Е.* Оценки ресурсных потенциалов и рисков инвестиционных программ в регионах. — СПб.: ИСЭП, 1997.
55. *Серегин Е. В.* Предпринимательские риски. — М.: Фин. академия при Праве РФ, 1999.
56. *Управления инвестициями* / В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др. — М.: Высш. шк., 1998. — Т. 1.
57. *Управления инвестициями:* / В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др. — М.: Высш. шк., 1998. — Т. 2

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни "Управління ризиками".....	4
Зміст дисципліни "Управління ризиками".....	5
Теми контрольних робіт.....	9
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	10
Питання для самоконтролю.....	10
Список літератури.....	13

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3398

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП